

PEDAGOGIKA

ILMIY-NAZARIY VA METODIK JURNAL

2/2023

Bosh muharrir:

Kirgizbayev Abdug'affor Karimjonovich

Maxmudov Abduxalim Xamidovich
(bosh muharrir o'rinbosari)

Tahrir hay'ati:

Djuraev Risbay Xaydarovich
Abdullaeva Shaxzoda
Bulatov Saidaxbor
Ibrayimov Xolboy Ibragimovich
Kamilova Nodira
Kariybaeva Guljaxon
Quronov Maxammadjon
Mamadaliyev Abdumajid
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Murtazaeva Maxfuza
Safarova Roxat
Tojiboeva Xilolaxon
Xakimov Muxabbat
Xodjaev Begzod

Muassis – Nizomiy nomidagi Toshkent

davlat pedagogika universiteti. Jurnalda pedagogika, psixologiya, o'qitishning metod va texnologiyalariga oid ilmiy-nazariy, ilmiy-metodik maqolalar o'zbek va rus tillarida chop etiladi.

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasining 2014-yil 26-maydagi 02-004-sonli "Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi to'g'risida guvohnoma"si olingan va unga O'zbekiston Respublikasi Milliy kitob palatasining 2008-yil 30-iyundagi 511/S shartnomasi asosida Davriy nashrlarning Xalqaro standartlar (ISSN) – 2010-5320 raqami taqdim etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya Komissiyasi rayosatining 2013-yil 30-dekabr-dagi 201/3-sonli qarori bilan ro'yxatga olingan.

PEDAGOGIKA

SCIENTIFIC-THEORETICAL AND
METHODICAL JOURNAL

2/2023

CHIEF EDITOR

Kirgizbayev Abdug'affor Karimjonovich

Maxmudov Abdusalim Xamidovich
(deputy editor-in-chief)

EDITORIAL BOARD:

Djuraev Risbay Xaydarovich
Abdullaeva Shaxzoda
Bulatov Saidaxbor
Ibrayimov Xolboy Ibragimovich
Kamilova Nodira
Karlybaeva Guljaxan
Quronov Maxammadjon
Mamadaliev Abdumajid
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Murtazaeva Maxfuza
Safarova Roxat
Tojiboeva Xilolaxon
Xakimov Muxabbat
Xodjaev Begzod

The founder: Tashkent State Pedagogical University named after Nizami.

The journal publishes scientific theoretical and methodological articles in Uzbek and Russian languages in the fields of pedagogics, psychology, teaching methods and technologies. The journal has been certified under № 02-004 on the state registration of the mass media from the Tashkent Press and Information Administration as of May 26, 2014 and was awarded the international standard number (ISSN) - 2010-5320 of periodical journals on the basis of the 511/S contract from the National Book Chamber of the Republic of Uzbekistan. The journal has been registered by the Presidium of the Higher Attestation Commission of the Republic of Uzbekistan under № 201/3 as of December 30, 2013.

**«YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASI»DA BOSHLANG‘ICH
TA‘LIMNING O‘QUV FANLARINI INTEGRATSION O‘QITISHNI
TAKOMILLASHTIRISH MASALASI**

*Tashpulatova Dilorom Mukimovna, Chirchiq davlat pedagogika universiteti
o‘qituvchisi*

Annotatsiya. Maqolada «Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi»da boshlang‘ich ta‘limning o‘quv fanlarini integratsion o‘qitishni takomillashtirish masalasi tahlil qilingan.

Tayanch so‘zlar: O‘zbekiston, ta‘lim, boshlang‘ich, integratsiya, o‘quv, fan, strategiya, bilim, ko‘nikma.

**ПРОБЛЕМА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРЕПОДАВАНИЯ
ПРЕДМЕТОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В НОВОЙ СТРАТЕГИИ
РАЗВИТИЯ УЗБЕКИСТАНА**

*Ташпулатова Дилором Мукимовна, преподаватель Чирчикского
государственного педагогического университета*

Аннотация. В статье проанализированы вопросы оптимизации интеграционное обучение предметов начального образование, которые освящены в «Стратегия развития Новый Узбекистан».

Ключевые слова: Узбекистан, образование, начальное, интеграция, обучение, предмет, стратегия, знание, навык.

**IN THE NEW DEVELOPMENT STRATEGY OF UZBEKISTAN THE PROBLEM
OF IMPROVING INTEGRATED TEACHING OF PRIMARY EDUCATION
SUBJECTS**

*Tashpulatova Dilorom Mukimovna, teacher of the Chirchik state pedagogical
university*

Abstract. The article analyzes the issues of optimizing the integration training of primary education subjects, which are covered in the «Development Strategy of New Uzbekistan».

Key words: Uzbekistan, education, primary, integration, training, subject, strategy, knowledge, skills.

Kirish. 2022-2026 yillarga mo‘ljallangan «Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi»ning sakkizinchi bandida mamlakatda sifatli ta‘limga erishish vazifalari belgilangan. Mazkur vazifalar doirasida boshlang‘ich ta‘limning sifat ko‘rsatkichlarini ta‘minlash ham mavjud. Shu jihatdan boshlang‘ich ta‘lim o‘quv fanlarini integratsion o‘qitishni «Taraqqiyot strategiyasi»da belgilangan vazifalar bilan bog‘liq holda tashkil etish dolzarb bo‘lib turibdi. Bu o‘rinda e‘tiboringizni ana shu masalaning tahliliga tortamiz.

Asosiy qisim. Xalqaro ta‘lim dasturlari asosida takomillashtirish boshlang‘ich ta‘lim o‘quv fanlarini integratsion o‘qitish bo‘yicha Taraqqiyot strategiyasini belgilangan vazifalardan biri mazkur ta‘lim bosqichiga xalqaro ta‘lim dasturlari qoidalari va talablarini joriy etishdan iborat. Shu sababli mamlakatimizda TIMSS, PISA, PIRLS va STEAM xalqaro ta‘lim dasturlari qoidalari ta‘lim jarayoniga tadbiiq etish ishlari amalga oshirilmogda. Mazkur dasturlarning qoidalari va talablari boshlang‘ich ta‘limda o‘quv fanlarini integratsion o‘qitishni takomillashtirishning quyidagi imkoniyatlari mavjud ekanligini

ta'kidlab o'tish lozim: 1) tabiiy fanlarni TIMSS va STEAM xalqaro ta'lim dasturi qoidalari asosida integratsion o'qitish. Chunki bu dasturlarda o'quvchilarning matematik tafakkuri, muxandislik iqtidori va tabiiy fanlar bo'yicha ko'nikmalarini amaliy shakllantirish qoidalari belgilangan. Shu jihatdan boshlang'ich ta'limda o'qitilayotgan Matematika, Atrofimizdagi olam va Tabiatshunoslik o'quv fanlarini o'zaro bog'liqlikda o'qitish o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish, texnologik layoqatlarini yuksaltirish va borliqni o'rganishdagi tushunchalarini chuqurlashtirish imkonini berdi; 2) gumanitar fanlarni TIMSS va PISA xalqaro dasturlari qoidalari asosida integratsion o'qitish. Mazkur xalqaro ta'lim dasturlarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash, ijodiy yondashish va amaliy ko'nikmalarini tarkib toptirish qoidalari belgilangan. Shu ma'noda mamlakatimiz boshlang'ich ta'limida o'qitilayotgan Tarbiya, Texnologiya, Ona tili va o'qish savodxonligi gumanitar fanlarini mazkur xalqaro dasturlar qoidalari asosida integratsion o'qitish muhim ahamiyatga egadir. Bu bilan o'quvchilarning nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalarining uyg'unlashuviga erishiladi; 3) aniq fanlarni PISA xalqaro ta'lim dasturi asosida integratsion o'qitish. Ushbu xalqaro ta'lim dasturida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash, mustaqil faoliyat va faollik ko'nikmalarini yuksak darajada tarkib toptirish qoidalar belgilangan. Shu jihatdan mamlakatimiz boshlang'ich ta'lim bosqichida o'qitilayotgan matematika o'quv fanini ana shu xalqaro ta'lim dasturi qoidalari asosida o'qitish bilan o'quvchilarning mantiqiy fikrlash ko'nikmasini talab darajasida tarkib toptirish imkoniyatlariga ega bo'linadi. Diqqat qilinsa, xalqaro ta'lim dasturlari boshlang'ich ta'lim o'quv fanlarini integratsion o'qitish bo'yicha muhim metodik omillarni beradi. Buning natijasida o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini chuqurlashtirilgan tarzda tarkib toptirish.

2. Xorijiy mamlakatlarning tajribalari asosida takomillashtirish xorijiy mamlakatlarning ta'lim tizimida boshlang'ich ta'lim o'quv fanlarini integratsion o'qitish bo'yicha o'ziga xos tajribalar mavjud. Bu tajribalarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat: 1) Yevropa mamlakatlari va AQSh boshlang'ich ta'limi jarayonida o'quv fanlarini integratsion o'qitishda amaliy ko'nikmalarga ustuvor darajada e'tibor beriladi. Buning natijasida o'quvchilar o'quv fanlari bo'yicha o'zlashtirgan bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llay olish ko'nikmasini egallaydi. Shu ma'noda mazkur tajriba asosida boshlang'ich ta'lim jarayonining tabiiy fanlarini integratsion o'qitish maqsadga muvofiq bo'ladi; 2) Osiyo mamlakatlari boshlang'ich ta'limi jarayonida gumanitar fanlarni integratsion o'qitishda o'quvchilarning ijodiy layoqatini rivojlantirishga ahamiyat beriladi. Shu sababli mamlakatimiz boshlang'ich ta'lim jarayonida o'qitilayotgan gumanitar fanlarni mazkur tajriba asosida integratsion o'qitish asoslarini ishlab chiqish maqsadga muvofiq bo'ladi. Unda Rossiya, Janubiy Koreya, Indoneziya kabi mamlakatlari tajribalari amaliy xususiyatga egaligi bilan foydalanish uchun diqqatni tortadi. Diqqat qilinsa, xorijiy mamlakatlar boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quv fanlarini integratsion o'qitish bo'yicha o'ziga xos tajribaga ega. Bu tajribalarni o'zlashtirish boshlang'ich ta'lim jaryonini takomillashtirishga xizmat qiladi. Kezi kelganda eslatib o'tish joizki, bugungi kunda mamlakatimiz boshlang'ich ta'limda o'qitilayotgan matematika aniq o'quv fani jahon mamlakatlari ta'lim jarayoni tajribalari asosida o'qitilmoqda. Bu milliy tajribadan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi.

3. Individual tajribalar asosida boshlang'ich ta'lim o'quv fanlarini integratsion o'qitishni takomillashtirish masalasi ham Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida o'z ifodasini topgan. O'zbekistonda uzoq yillik pedagogik tajriba va individual metodikalarga ega bo'lgan boshlang'ich sinf o'qituvchilari nisbatan ko'pchilikni tashkil etadi. Ularning tajribalari asosida boshlang'ich ta'lim o'quv fanlarini integratsion o'qitishni takomillashtirish kutilgan samarani

---

beradi. Buning uchun quyidagilar amalga oshirilishi dolzarb bo'lib turibdi: 1) individual tajribaga ega bo'lgan boshlang'ich sinf o'quvchilarini aniqlash va ularning tajribalarini o'rganish; 2) masofaviy ta'lim shakli vositasida tajribali boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mahorat saboqlari mashg'ulotlarini tashkil etib borish; 3) tajribali boshlang'ich sinf o'qituvchilarining individual metodikalaridan yangi avlod boshlang'ich ta'lim darsliklarini yaratishda foydalanish.

Bunday yondashuv boshlang'ich ta'limda o'quv fanlarini integratsion o'qitishning amaliy imkoniyatlarini beradi. Shu sababli mazkur masalaning oliy pedagogik ta'lim muassasalari tomonidan muvofiqlashtirilib borilishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Diqqat qilinisa, mamlakatimiz tajribali o'qituvchilarining individual metodikalaridan foydalanish boshlang'ich ta'lim o'quv fanlarini o'qitishning sifat ko'rsatkichlarini yuksaltirish omillaridan biridir.

Xulosa. «Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi» asosida boshlang'ich ta'lim o'quv fanlarini integratsion o'qitishni yo'lga qo'yish bu borada muhim imkoniyatlar, mexanizmlar va metodik yo'nalishlarni beradi. Shu sababli mazkur masala maxsus tadqiq etilishi, nazariy xulosalar asosida metodik ishlanmalar yaratilishi va ularni amaliyotga joriy etilishi dolzarb bo'lib turibdi.

Adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. - T., 2022.
2. Bordovskaya N., Rean A. Pedagogika. - SPb., 2001.
3. Tashpulatova D.M. Boshlang'ich ta'limda klaster yondashuv asosida o'quv fanlarini integratsion o'qitish mexanizmlarini takomillashtirish. - T., 2023.

Xusnetdinov U.I.

Qoraqalpog'iston respublikasi talaba yoshlarida ekologik madaniyatni shakllantirish g'oyasining rivojlantirish yo'llari.....171

Musurmonova M., Zamidova K.

O'quvchilarning darsga bo'lgan munosabatlarini innovatsion klaster asosida o'rganish.....177

Qarshiboeva X.K.

Xalqaro baholash dasturlari O'zbekiston ta'lim tizimida.....180

Sultanov T.M.

Boshlang'ich ta'limda ilk pedadodik tushuntirishlar va asosiy muhim jihatlar.....183

Tashpulatova D.M.

«Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi»da boshlang'ich ta'limning o'quv fanlarini integratsion o'qitishni takomillashtirish masalasi.....187

Kenjayeva Z.T.

Xarbiy diskursning mohiyati va mazmuni.....190

Muratova M.O'

Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda hayot xafsizligini madaniyatini shakllantirishning pedagogik shart-aharoitlari.....193

Joldasova K.J.

Malaka oshirish jarayonini informal ta'lim yondashuvi asosida takomillashtirish metodologiyasi.....196

Dadayeva O.Y.

Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarini kasbiy saralashning dunyo universitetlari amaliyotidan.....199

Nasrullayeva F.A.

O'quvchilarning texnik ijodkorligini shakllantirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish.....203

Baxronova A.I.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda ongli intizomni tarkib toptirishga o'rgatish usullari.....206

Haydarova M.D.

Zamonaviy ta'lim tizimida individuallashtirish tajrivasi.....210

Naymova Z.Q.

Xalq ertaklari va ularning o'ziga xos tarbiyaviy xususiyatlari.....214

Sayliyeva M.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining buyodkorlik ko'nikmasini shakllantirish.....218

Murodov H.O.

Педагогический менеджмент как особый вид управленческой деятельности.....221

Dasanova G.A., Ilxanova A.K.

Mustaqil ta'lim asosida talabalarda axborot madaniyatini shakllantirish xususiyatlari.....226

Esanova K.I.

Abu Nasr Farobiyning «Fozil odamlar shahri» asari – bugungi kun yoshlarining ma'naniyat maktabi sifatida.....229

GUMANITAR VA IJTIMOY FANLAR TA'LIMI

Hurmanov A.T., Karimova Z.O.

Объём и содержание научного понятия «языковая картина мира».....232

Лапковская Е.Н.

Сетевые учебные проекты как средство формирования общекультурных компетенций будущих педагогов.....236

Холмуродова Д.Х.

Основы обучения аудированию на начальном этапе обучения.....241

Duysabayeva D.U.

Lingomadaniy kompetentlikni shakllantirishda dialektologik amaliyotning ahamiyati.....244

Xamidova N.Yu.

Fransuz titidan o'zbek tiliga tarjima qilish jarayonida transformatsiyalardan foydalanish.....249

Dadamirzayeva G.A.

Ikkinchi jahon urushidan keyingi yillarda Andijon viloyati kooperativlarining keng iste'mol mollarinii ishlab chiqarishdagi roli.....252

Jabborova O.M.

Boshlang'ich ta'lim jarayonida gumanitar fanlarni o'qitishning innovatsion tajribalari.....256

Ismatov

Talabalar ijtimoiy faolligini oshirish – jamiyat rivojining omili sifatida.....260

Sagdullayev P.K.

Bo'lajak o'qituvchilarning til kompetensiyalarini oshirishda raqamli texnologiyalarning o'rni.....265

Ескараева Г.Б.

О формировании лингвокультурологической компетенции студентов-узбеков на основе русских народных сказок.....269

Сагадова З.Б.

Научное сотрудничество между Узбекистаном и Турцией в годы независимости.....273

TABIYI FANLAR TA'LIMI

Artikbayeva Z.A.

Yoshlarda ekologik ta'lim-tarbiyani shakllantirishda kompetensiyaviy yondashuvdan foydalanish.....276

Fayziyeva M.R.

Ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.....279

Yakubov J.N.

Umumta'lim maktablarida shaxmatni o'qitishning talab va tamoyillari.....280

Umarov X. A.

Ta'lim va amaliyot uyg'unligi talabalarni ish bilan ta'minlash vositasida: sondagi muammolar va yechimlar.....287

Siddiqov Z.X.

Modul bilan berilgan funksiyalar grafiklarini yasash orqali talabalar matematik kompetentligini o'stirish metodikasi.....290

Umarova Z.A.

Media va axborot savodxonligini oshirishda mediaresurslardan foydalanishning roli.....295

Umarova F.A.

Oliy ta'lim tizimida ta'lim samaradorligini oshirishda ilg'or usullar va raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-amaliy asoslari.....299

Абидова С.А.

Эффективность использования цифровых технологий для совершенствования методики преподавания зоологии беспозвоночных (на примере использования Quiz bot).....303

Абиев Р.В.

Oliy pedagogik ta'limda oliy matematika fanining analitik geometriya modulini o'qitishning metodik jihatlari.....307

Атабаева Ш.Р.

Развитие у студентов программных компетенции на занятиях «Компьютерное моделирование».....310

SAN'AT VA JISMONIY MADANIYAT TA'LIMI

Режаметова Н.И.

Этнокультурные аспекты дошкольного музыкального образования и воспитания.....314

Векназаров Х.Қ.

Bo'lajak musiqqa o'qituvchilarining musiqiy kompetentligini rivojlantirishda ixtisoslik fanlarining ahamiyati.....317

Abdullayev Ya.M.

Yuqori sinf o'qituvchilarida milliy xalq harakati o'yinlarini qo'llash usullari va vositasi.....322